

Biblioteket - en stærk partner til styrkelse af den demokratiske samtale

Regeringen mediepolitiske udspil, indeholder en del elementer, hvor bibliotekerne bør være en klar medspiller. Landets biblioteker har altid haft en væsentlig folkeoplysende opgave og i Danmarks Biblioteksforening har vi de seneste år målrettet arbejdet på at placere folkebiblioteket centralt i det folkeoplysende public service-samarbejde.

Det har vi underbygge i det følgende, hvor der også er en række konkrete muligheder til konkrete politiske handlinger

Biblioteket – folkeoplysende public service-samarbejde

- At sikre alle borgere adgang til nødvendig viden, fysisk og digitalt
- At arbejde for sammenhængende tilbud af licensbelagt materiale til borgerne gennem en national digital overbygning og samarbejde med andre public service-institutioner
- At sætte dagsorden for udvikling af en national strategi for digital dannelse
- At arbejde for at de lovgivningsmæssige rammer forpligter folkebibliotekerne i forhold til læring, digital dannelse og etablering af et demokratisk samlingspunkt i kommunerne

En opfordring til politisk handling i en fremtidig medieaftale:

- At der afsættes statslige midler til at sikre adgang til den digitale kultur, for på den måde at sikre alle mennesker fri og lige adgang til digital kultur ved at understøtte bibliotekernes aktive formidling af e-bøger, lydbøger, film og anden digital kultur for at skabe grundlag for en nødvendig "Media Literacy" hos den moderne medborger.
- At sikre at bibliotekerne omfattes af public-service puljen, sådan at bibliotekernes formidlings- og debattiltag kan få del i støtten, for at understøtte den lokale demokratiske debat – både digitalt og fysisk.
- At udbygge streamingtjenesters kulturbidrag til også at omfatte litteratur, e-bøger og lydbøger, da den danske produktion og tilgængelighed af disse også kan blive udfordret af de kommercielle streamingtjenester
- At udbygge Det kongelige Biblioteks mediearkiver til at tilgængeliggøre DR store public service-arkiv og styrke bibliotekerne rolle som formidler af DR's public service-arkiv, så det kan bruges aktivt i kulturinstitutioner og benyttes i undervisningssammenhæng.
- At arbejde med at udvikle "fleksibel ophavsret", så man sikrer alle borgere adgang til den digitale kulturarv.
- At man påbegynder en proces med en ny bibliotekslov, der styrker og understreger, at bibliotekerne rolle som public-service institution, og biblioteket som rammen om den lokale debat og for at understrege vigtigheden i at sikre borgerne fri og lige adgang til alle typer information.

Konflikter understreger behovet for lokale debatter

Krigen i Ukraine understreger endnu engang bibliotekernes rolle i at skabe debat og samtale, hvor folk kan deltage i øjenhøjde. Mange borgere strømmer i disse uger til sådanne arrangementer på landets biblioteker, for i fællesskabet at kunne samtale om det, der skaber utryghed. Samtidig er der iværksat en stor indsats fra bibliotekerne for at skabe og formidle adgang til troværdige kilder.

Lignende behov for lokale debatter og indsatser blev også oplevet f.eks. i forbindelse med den amerikanske valgkamp, hvor Trump italesatte Fake News.

Opgaven med at skabe debat og samtale er ikke kun væsentlig for fortsat at udvikle og styrke bibliotekets samfundsmæssige virksomhed, men fordi biblioteket bør spille en helt central rolle i at bidrage til at sikre og udvikle demokratiet.

Alene overskriften på regeringens udspil "DEN DEMOKRATISKE SAMTALE SKAL STYRKES, UDSPIL TIL NY MEDIAAFTALE" er som skabt til bibliotekets fundament.

Fri og lige adgang til information for alle

Biblioteket har til formål at styrke dannelse og aktivt medborgerskab ved at fremme og give adgang til læring, viden, oplysning, kulturel aktivitet samt at skabe debat og dialog. Bibliotekerne er også en væsentlig spiller i danskernes adgang til nyheds- og aktualitetsindhold, både via adgangen til den traditionelle papirbårne medier, men også ved at spille en stadig større rolle i at sikre adgang til digitalt indhold. Derfor bør folkebiblioteket medtænkes i den kommende medieaftale.

Udflyt den demokratiske samtale

Samfundet og demokratiet udfordres aktuelt på mange niveauer – senest af pandemien – men overordnet især af en voksende polarisering, de sociale mediers ekkokamre og fake news. Det folkeoplysende public service-princip som grundlag for folkestyret er derfor vigtigere end nogensinde, og alle gode kræfter bør sættes i spil omkring den udvikling. Oplyste medborgere har altid været en forudsætning for det danske demokrati. Bibliotekerne skal fortsat aktivt understøtte og være garant for valid oplysning til borgerne.

Bibliotekerne er den langt mest besøgte kulturinstitution, som det fælles åbne sted, der understøtter samfundets digitale transformation med service og tilbud. Men biblioteket er også i mange lokalsamfund borgernes måske eneste mødested, som danner rammen om den demokratiske samtale. Bibliotekerne har mange tusinde kultur- og debatarrangementer på programmet, som er med til at styrke den uenighedskompetence, som samfundet i den grad har behov for.

Den oplyste medborger er en forudsætning for folkestyret og sammenhængskraften i det danske samfund, og her oplever biblioteket en voksende betydning som netop lokalsamfundets fælles åbne sted for viden, kultur og debat. Dette bør styrkes og indtænkes i fremtidens medieaftale, så det sker i alle kommuner.

Streamingtjenesternes kulturbidrag bør også omfatte dansk litteratur

Regeringen foreslår at indføre et kulturbidrag for streamingtjenester på 5 procent af tjenesternes omsætning i Danmark, som skal anvendes til produktion af dansk kvalitetsindhold. Bidraget skal gå til en større public service-pulje samt forøge tilskuddet til danske film. Vi foreslår at denne pulje også anvendes til litteratur, som er ramt af en del af de samme udfordringer.

Det bør sikret at der også i fremtiden bliver produceret dansk litteratur og at distribution kan ske uden om de globale tech-giganter og deres kommercielle algoritmer. I et fremtidigt mediebillende er det nødvendigt, ikke bare for at bevare dansk kultur, men i særdeleshed for at styrke den "Media Literacy" som er helt nødvendig for at kunne deltage i den moderne informationsamfund og gennemskue sandt fra falsk.

Helt konkret kan man udbygge det foreslåede kulturbidrag fra streamingtjenester til også at omfatte litteratur, e-bøger og lydbøger, da den danske produktion og tilgængelighed af disse også i fremtiden vil blive udfordret af de kommercielle streamingtjenester.

Stil krav til de lokale biblioteker

Det vil derfor være centralt at de lovgivningsmæssige rammer forpligter folkebibliotekerne i forhold til læring, digital dannelse og etablering af et demokratisk samlingspunkt i kommunerne. I dag oplever borgerne meget store kommunale forskelle i, hvad de kan få adgang til og kan deltage i.

Alt sammen kan være starten til at man påbegynder en proces mod en ny bibliotekslov, der styrker og understreger folkebibliotekernes rolle som public-service institution, som rammen om den lokale debat, og for at understrege vigtigheden i at sikre borgerne fri og lige adgang til alle typer information – som man f.eks. kender fra den norske bibliotekslov.

Biblioteket – folkeoplysende public service-samarbejde

- At sikre alle borgere adgang til nødvendig viden, fysisk og digitalt
- At arbejde for sammenhængende tilbud af licensbelagt materiale til borgerne gennem en national digital overbygning og samarbejde med andre public service-institutioner
- At sætte dagsorden for udvikling af en national strategi for digital dannelse
- At arbejde for at de lovgivningsmæssige rammer forpligter folkebibliotekerne i forhold til læring, digital dannelse og etablering af et demokratisk samlingspunkt i kommunerne

En opfordring til politisk handling i en fremtidig medieaftale:

- At der afsættes statslige midler til at sikre adgang til den digitale kultur, for at sikre alle mennesker adgang til digital kultur ved at understøtte bibliotekernes aktive formidling af e-bøger, lydbøger, film og anden digital kultur.
- At sikre at bibliotekerne omfattes af public-service puljen, sådan at bibliotekernes formidlings- og debattiltag kan få del i støtten, for at understøtte den lokale demokratiske debat – både digitalt og fysisk.
- At udbygge streamingtjenesters kulturbidrag til også at omfatte litteratur, e-bøger og lydbøger, da den danske produktion og tilgængelighed af disse også kan blive udfordret af de kommercielle streamingtjenester
- At udbygge Det kongelige Biblioteks mediearkiver til at tilgængeliggøre DR store public service-arkiv og styrke bibliotekerne rolle som formidler af DR's public service-arkiv, så det kan bruges aktivt i kulturinstitutioner og benyttes i undervisningssammenhæng.
- At arbejde med at udvikle "fleksibel ophavsret", så man sikrer alle borgere adgang til den digitale kulturarv.
- At man påbegynder en proces med en ny bibliotekslov, der styrker og understreger, at bibliotekerne rolle som public-service institution, og biblioteket som rammen om den lokale debat og for at understrege vigtigheden i at sikre borgerne fri og lige adgang til alle typer information.